

tweede druk van de „Toccata“³⁾, die hij in 1917 schreef. Een verblijdend teken. Want of schoon dit stuk niet tot de meesterwerken der nieuwere orgellitteratuur behoort, is het zoo kleurrijk en pittig, dat het steeds weer boeit. Al dadelijk de inzet met dat stralende kwart-kwint-slotaccorde, dat door de geheele compositie heenschijnt, de vloeiende modulaties, het meditatieve tusschenspel en de opgang naar het imposante slot, maken dit stuk waard als brillant slotnummer op menige orgelbespeling te dienen. Het is op twee klavieren en pedaal te spelen door meer gevorderde organisten.

Belangrijker zijn echter zijn onlangs verschenen „Intermezzi“⁴⁾. Deze zijn tot het allerbeste te rekenen van wat in de laatste eeuwen op orgelgebied in ons land uitkwam. De Intermezzi zijn twaalf bladen uit een muzikaal dagboek, technisch gemakkelijk uitvoerbaar (zelfs drie zonder pedaal). Deze stukken zijn innig zonder sentimenteel, zachtvloeiend zonder zoetelijk te worden. Hoe meer men ze doorspeelt, des te meer is men verrast over de heerlijke opvlucht der melodien, zooals b.v. in nr. 4 (hoe wondergoed doet de simpele begeleiding het hier!) en 6 (ernstig, doch zonder eenige melodramatiek), over de imponeerende opzet van nr. 9, over het fijne gespin der tusschenstemmen in nr. 3 en 8. De nummers 2 en 7 doen, of schoon verdienstelijk van opzet, wat verstandelijk aan. Merkwaardig is het dat zelfs het banale, wanneer het door een bezielde als Andriessen wordt aangeraakt, glans krijgt. De kwartenzangen b.v. in de middenstemmen van nr. 12 doen door hun zinvolle eentonigheid de afwijkingen ervan in de stemvoering fijn uitkomen. Dit neemt niet weg, dat de door Andriessen steeds beminde intervallenparallelle, vooral van kwinten en kwarten, een verleidend beteekenen voor epigonen, in wier handen ze tot irriterende schablonen worden, en..... misschien voor hemzelf? Wie ook in harmonisch opzicht zijn leven zal willen verliezen, zal het behouden. De organist, maar ook de harmoniumspeler, die van deze Intermezzi geen kennis neemt, bewijst zichzelf geen dienst.

Samuel de Vriend, een leerling van Andriessen, is nog een nieuweling op orgelgebied. Hij publiceerde dit jaar zijn eerste werk, een aan hem opgedragen „Toccata“⁵⁾. Wanneer men deze compositie na het werk van Andriessen doornemen, blijkt een zelfstandigheid ten opzichte van zijn leermeester, die prettig aandoet en een goeden dunk geeft van diens paedagogische gaven. Deze originaliteit mag wel eens bijzonder naar voren worden geschoven, temeer daar het gehele werk goed van conceptie en eerlijk van klank is. Daarmee wordt niet gezegd, dat deze Toccata erg boeit. Daarvoor is het thema rhythmisch te slap, melodisch te onbeduidend, en de begeleiding te eenvormig (ook hier weer de kwarten- en tertsenparallelle). Men wordt door de verstandelijke contrapuntiek en de onvoldoende stuwung sterk bepaald bij het feit, dat dit stuk veel dissonanten vertoont, waarvan de noodzaak niet erg klaar blijkt. Het Adagio middenin is beter geslaagd en het eind van de Toccata aardig gevonden. Jammer dat eenige drukfouten de uitgave ontstieren! Met dat al steekt deze Toccata verre uit boven de vaderlandsche huis-, tuin- en keukenmuziek, die op nog al te veel programma's een eereplaats inneemt. Hij is een serieuze poging de Nederlandsche orgelmuziek vooruit te brengen, en er is in deze eersteling reeds alle aanleiding om van den componist volgende publicaties — maar dan meer verinnerlijkt — te verlangen.

(Slot volgt.)

Rotterdam.

Mr A. BOUMAN.

- 3) Uitgave: Wed. J. R. van Rossum, Utrecht.
4) Uitgave: Wed. J. R. van Rossum, Utrecht.
5) Uitgave: Wed. J. R. van Rossum, Utrecht.

BRIEF UIT AMERIKA

Kuyper en Amerika.

Met groote waardeering mochten we kennis nemen van wat in Nederland in verband met de Kuyper-herdenking in weekblad en tijdschrift is verschenen. Onwillekeurig dringt zich de vraag aan ons op hoe groot de invloed van Kuyper in Amerika is geweest.

Kuyper gaf zijn Stone-lezingen te Princeton in 1898. Dat is nu bijna veertig jaar geleden. Bij die gelegenheid sprak hij het als een vurige wensch en bede uit, dat het Calvinisme in Amerika meer dan ooit gekend en geliefd mocht worden.

In hoeverre is deze wensch van Kuyper in vervulling getreden?

Om deze vraag te beantwoorden, moeten we al dadelijk onderscheid maken tusschen „bekend“ en „geliefd“. Mede door het levenswerk van Kuyper is het Calvinisme in de laatste jaren heel wat beter bekend geworden. Velen, die zelfs geen greintje sympathie voor het Calvinisme als levens- en

wereld-beschouwing hebben, deden de moeite, de historische beteekenis van het Calvinisme na te gaan. En bij zulke studie kwamen sommige van deze Calvin-beoefenaars ook wel eenigszins „Under Calvin's spell“. Ze konden de betooverende kracht van het Calvinisme niet geheel en al ontgaan. Ze hadden woorden van waardeering voor het Calvinisme in verband met de ontwikkeling der moderne democratie. Ze toonden zich niet ongevoelig voor het schoone in zijn taal en stijl. Ze hadden allen lof voor den hoogen ernst van het Calvinisme. En toch — voor het eigenlijke Calvinisme hadden ze geen oog.

Ter anderzijde zijn er velen, die vooral door den invloed van Kuyper en de zijnen van nieuws door het Calvinisme zijn aangegrepen. En hier dient de Christelijk Gereformeerde kerk met eere genoemd. De werken van Kuyper zijn veel en worden, naar ik meen, nog veel door de predikanten der Christelijk Gereformeerde kerk en ook door anderen gelezen.

De Christelijke-school-beweging alhier — om nu niet van Roomschen en Lutherschen te spreken — is het eerst en het ijverigst door leden der Christelijk Gereformeerde kerken ter hand genomen. In Calvin College en Seminary wil men naar den geest van Kuyper studeeren en onderwijzen.

Zoo zou er veel meer te noemen zijn. De geest van Kuyper heeft op de Christelijk Gereformeerde kerk een werkelijk diepen indruk gemaakt.

Maar nu, wil ik verder gaan, dan kom ik onmiddellijk voor een groote moeilijkheid te staan. De „Presbyterian Church of America“ nu uitgezonderd, zou ik niet weten waar elders in Amerika de geest van Kuyper en de geest van Calvin een eenigszins vrijen loop hebben. Ja er zijn wel hier en daar enkele personen die zelf Calvinist zijn en die ook wel gereformeerde actie willen, maar ze worden van alle kanten gekortwiek in hun invloed. De één is lid van een faculteit die ook minder overtuigde Calvinisten of zelfs modernen bevat. De ander is lid van een „kerkgenootschap“ waar de ethischen en modernen den boventoon spelen. Zoo zou men voort kunnen gaan. De zeven duizend profeten des Heeren zijn in de spelonk verscholen.

Maar is dit niet al te pessimistisch gesproken? Is daar niet „The Reformed Church in America“ en is daar niet Hope College en Western Seminary te Holland Michigan? En heeft de geest van Kuyper dan niet ook in deze kerk zijn kracht bewezen? Ongelukkig heeft de geest van Kuyper ook hier gewerkt. Dan toch, niet in de kerk als kerk. De modernen en ethischen worden in de Reformed Church of America in het geheel niet door kerkelijke procedure lastig gevallen. De orthodoxen doen heel weinig van zich hooren. En als ze zich uitspreken, b.v. over den strijd tusschen Princeton en Westminster, dan is dat veelal ten gunste van Princeton. Toch zijn er hier en daar die o zoo gaarne een ware doeleantie-beweging willen. Moge God hen sterken en bemoedigen.

Verder is de Presbyteriaansche kerk in het zuiden te noemen. Daar zijn de toestanden ook alles behalve rooskleurig. De modernen worden ook daar niet gemolesteerd. Integendeel, ze hebben er vrij spel. De faculteit aan „Union Seminary“ in Richmond, Virginia, heeft onder anderen ook door en door moderne professoren en „Union Seminary“ is de meest invloedrijke school der zuidelijke kerk.

We kunnen dan ook niet instemmen met het oordeel van Dr Henry Beets, als hij in „De Reformatie“ van 23 Juli 1937 van de zuidelijke kerk zegt: „De noordelijke groep heeft heel wat moderne elementen. De zuidelijke is betrekkelijk vrij daarvan, en wat de leiding betreft, beslist conservatief“.

En wat de noordelijke Presbyteriaansche kerk betreft, daar heeft men wel een en ander van gelezen in verband met den strijd van Dr Machen. Toch willen we even een punt aanstippen in verband met Princeton Seminary. Daar gaf Kuyper immers zijn lezingen. Dat was toen het bolwerk van het Calvinisme in de Amerikaansche kerkelijke wereld. En hoe is het nu? In 1929 werd Princeton gereorganiseerd. Toen kregen twee ondertekenaars van de „Auburn Affirmation“ zitting in het bestuur te Princeton. Nu is de „Auburn Affirmation“ een verklaring van een groep moderne predikanten. Deze verklaring zegt onder meer, dat deze predikanten het niet noodig achten dat iemand, om in de kerken predikant te zijn, moet gelooven in de woordelijke ingevang der Schrift, de maagdelijke geboorte van Christus, Zijn borgtochtelijke voldoening, Zijn lichamelijke verrijzenis uit het graf, en Zijn bovennatuurlijke wonderen. Deze verklaring zegt zelfs, dat de leer der woordelijke ingevang der Schrift veel kwaads heeft gedaan.

Toen de twee ondertekenaars van deze „Affirmation“ op den nieuwen board van Princeton zitting hadden genomen, hebben de president van den board Dr William M. McEwan en de president der faculteit Dr J. Ross Stevenson een verklaring de wereld ingestuurd, dat de reorganisatie te Princeton in het minst geen verzwakking van beginsel beteekende. Men zou nu zelfs beter dan ooit te

voren het „plan“ van de school zoeken te verzoenlijken. Nu is het „plan“ door en door gereformeerd.

Stel u voor. Een gereformeerde kerkeraad doet al wat hij kan om twee methodisten tot ouderlingen te zien verkozen en verklaart dan met ophef van woorden dat het nu beter dan ooit te voren de verbondstheologie zal verkondigen. Zoo iets heeft men te Princeton gedaan. Het spijt ons dan ook ten eerste, dat Dr Beets die verklaring van Dr Stevenson zoo maar voor goede koek heeft aangenomen. In de inleiding van de nieuwe uitgave van de Stone-lezingen in 1931 zegt hij: „De autoriteiten te Princeton hebben ons echter verzekerd, dat de aloude positie der school niet veranderd zal worden“, p. 19. En hiermee laat hij de zaak rusten.

Nu meent Dr Beets het natuurlijk heel goed. Hij wil gaarne ons vertellen, dat het Calvinisme overal in Amerika een voorspoedigen voortgang heeft. Maar men moet toch wat meer respect voor de feiten hebben. Ook doet Dr Beets door zóó te schrijven degenen die werkelijk in den geest van Kuyper trachten te werken onrecht aan.

Immers als men redelijkerwijs mocht verwachten, dat Princeton het Calvinisme zou onderwijzen, ware er voor Westminster Seminary in het geheel geen recht van bestaan.

De geschiedenis na 1929 heeft dan ook wel bevestigd, dat er van Princeton eigenlijk geen gereformeerd geluid meer wordt gehoord. Karl Barth heeft Princeton zoo goed als veroverd. En in de noordelijke Presbyteriaansche kerk waar Princeton den grootsten invloed heeft, hoort men weinig of niets meer van kerkhervorming.

Wat dus de grootere kerkgenootschappen betreft staat het er met het Calvinisme niet rooskleurig voor. Van den invloed van het Calvinisme op enkele personen hier en daar spreken we nu niet verder. Kuyper wilde toch dat de geest van het Calvinisme heel het leven zou omvatten. En daarvoor heeft men hier nog weinig oog.

C. VAN TIL.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Kosten, verbonden aan conversie van geldleeningen.

In verband met de belangrijke daling van den rentevoet voor geldleeningen op langen termijn, zijn conversie van geldleeningen, ook bij onze Kerken, aan de orde van den dag.

Onder conversie van geldleeningen verstaan we in het algemeen de omzetting eener loopende obligatielening of hypotheecaire geldlening in een geldlening tegen een lagere rentevoet, waarbij dan ook dikwijls wijziging in den looptijd der lening wordt gebracht.

Het is voor onze Kerken, die geen eigen kapitaal bezitten, doch de middelen tot den bouw hunner kerkgebouwen benodigd, voor een groot deel uit leningsgelden hebben verkregen, een gelukkige omstandigheid, dat in dezen tijd van groote zorgen op financieel gebied, belangrijke besparing van den rentelast door conversie van geldleeningen kan worden verkregen.

Bepalen we ons tot de conversie van loopende in nieuwe obligatieleningen, dan zien we, dat tegenover de rentebesparing niet onbelangrijke kosten staan. Er moeten prospecti gedrukt, advertentie's geplaatst, de zegelkosten zijn niet onbelangrijk, bovendien genieten de emissiekantoren een zeer hooge provisie, welke gewoonlijk f 10,— à f 15,— per f 1000,— bedraagt, zoodat in totaal ongeveer f 2500,— aan kosten per f 100.000,— geconverteerd kapitaal verschuldigd zal zijn.

Hoe dienen deze kosten te worden gedeld? In ieder geval op zoodanige wijze, dat het kerkelijk budget aanstonds de voordeelen der rentebesparing zal verkrijgen, en dus het totale bedrag, dat de gemeente voor den eeredienst zal hebben op te brengen, wordt gereduceerd. Ik kom daar aan het slot van dit artikel op terug.

Eerst doe ik echter voorafgaan een bepaald voorbeeld, opdat kerkeraadsleden, van wie sommigen gewoonlijk weinig begrip hebben van financiële aangelegenheden (dit geldt ook van predikanten!) en toch mede hun stem over deze zaken hebben te bepalen, eenig inzicht in deze materie mogen ontvangen.

Stel eens, dat de Kerkeraad van de Gemeente X, op voorstel van de Commissie van Beheer, besluit tot conversie eener 4½ % obligatielening in een lening tegen 3½ % rente.

De bestaande lening is pro resto f 90.000,— groot, en zal in 45 jaren, door jaarlijksche aflossing van f 2000,— worden gedeld.

De nieuwe lening is eveneens f 90.000,— groot, deze zal in 30 jaren door jaarlijksche aflossing van f 3000,— worden terugbetaald. De kosten der conversie bedragen f 2100,—. Ik neem verder aan, dat de conversie slaagt, en de nieuwe stukken per 1 Januari 1938 worden uitgegeven, met coupons per 1 Juli en 1 Januari.

Zonder conversie zou ten laste van 1938 over de oude lening verschuldigd zijn:

4½ % rente van f 90.000,—	f 4050,—
aflossing	„ 2000,—
	f 6050,—

Indien we evenveel afschrijven als aflossen, wat we thans aannemen, komt ter zake op het kerkelijk budget 1938 f 6050,—, welk bedrag door de Gemeente moet worden opgebracht.

We hebben echter geconverteerd, en zijn nu over de nieuwe lening verschuldigd:

3½ % aflossing

doch boven afgeschreven. Daartoe We stellen om rentelast dus een v f 2100,— aflossing de leening De eenv f 2100,— Minder de jaarlijk de leening Deze v

De (e) De (h) De 15 > Nu hren laste van: 1938 1939 1967 Totale

We hebben gelijke gro kosten uit kasmiddelen leening zo daartuit g f 92.100,— geleend. a andert da schuldigd meer geleid der le beeld nees f 70,— toe. Boven r kosten on kerkelijke besparing besproken ook worde Dit is tijden, we steeds, de collecten dienst van functione Nu wor dien men twee of en van een vermeldt. 1938 ad f ring, wel werd ver dan f 347,— verwerkt. van f 6000 collecten voor conv Dit is moet gesa volging a Waarom beeld van schaudt o lijke bela Men so trouw me Gods oog de Kerk einden za aan de des loos wor 's Heeren Men sch Andere wordt ge steund, w worden a is, zal e kans van weinig of king van gehouden. Zóó ka nadeelige geestelijke streefd w Koning d belangen M.i. ges juist mog den afge mede, ine kampen, gelijke k

's-Grave